

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. IX. & ultimus. De Privilegiis Omnium Personarum Ecclesiasticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

§. IX. & ultimus.

DE PRIVILEGIIS OMNIUM PERSONARUM
ECCLESIASTICARUM.

SUMMARIA.

1. Privilegium fori quid sit? 2. Qui-
nam gaudent hoc privilegio. 3. An
persona ecclesiastica post assumptum
clericatum aut professionem religiosam
possit in foro seculari conveniri de
contraictibus aut delictis in seculo ad-
missis? 4. An clericus dimisso cle-
ricatu, vel novitus monasterio egressus,
possint a judice laico castigari ob deli-
cta in clericatu vel novitiatu admissa.
5. An clericus haeres laici teneatur in
foro defuncti laici comparere, si tan-
quam haeres actione quadam defuncti
nomine conveniatur. 6. Si lis cum
defuncto in foro seculari jam capta sit,
an tunc ab herede clericu ibidem con-
tinuari debeat? 7. An clericus actor
possit coram judice laico reconveniri?
8. Quale forum clericus in actione
reali sortiatur. 9. Personarum Ec-
clesiasticarum forum competens in cau-
sis criminalibus. 10. Si clericus in
servitio vel ministerio apud Principes
seculares constitutus delinquat vel ex-

cedat, an ratione delicti ab iisdem
Principibus puniri possit? 11. Si cleri-
cus non solvi rectigal aut gabellam in
emptione venditione prestitutam, an
ipsius merces in commissum cadant.
12. An Clericus reus lae*s*a majestatis ab
offenso Principe coerceri possit. 13. Fo-
rum competens clericorum in causis
feudalibus. 14. Clerici nequeunt re-
nuntiare privilegio fori. 15. Privile-
gium Canonis quid sit & quos effectus
producat. 16. Hoc privilegium quan-
do locum non habeat & obtendi non
possit. 17. Describitur privilegium com-
petentiae. 18. Quibus competit? 19.
Quando locum non habeat. 20. Im-
munitas Clericorum quotuplex. 21. Im-
munitas personalis quid sit. 22. Ad
que se extendat immunitas personalis.
23. An summus Pontifex potuerit Cle-
ricis concedere Immunitatem perso-
nalem. 24. Immunitas realis quid
sit & ad que se extendat. 25. In
quo casu hac immunitas cesseret.

Privilegia clericorum quadruplicia
sunt (nimirum principaliora)
fori, canonis, competentiae, immunitatis.
Hinc

Quæres 1. Quid sit privilegium fo-
ri?

• Resp. Privilegium fori est præro-
gativa, quâ personæ ecclesiasticæ
a jurisdictione seculari exemptæ,

nullum contra se judicem agno-
scunt, quam ecclesiasticum; hoc
privilegio: primo gaudent non tan-
tum clerici stricte sic accepti, sed
& clerici paulo latus sumpti, quot-
quot nimirum in sortem Domini
cooptati, seculo & rebus secularibus
renunciarunt, hoc est: omnes re-
gulares utriusque sexus. 15. can. 38.
caus.

caus. II. quest. I. cap. 3. de immunit. eccl. in 6. autb. causa que. auth. statutus. C. de episcop. & cleric. nov. 123. cap. 21. tales sunt secundo: ex clericis qui in minoribus constituti, aut beneficiū habent, aut habitum cum tonsura gerunt, simulque alicui ecclie ex mandato episcopi inserviant; vel in seminario clericorum aut in aliqua schola vel universitate de licentia episcopi, quasi in via ad maiores ordines scipiendas versantur. Trident. sess. 23. de reformat. cap. 6. tales sunt tertio & illi clerici, qui in majoribus constituti habitum ex causa, vel sine causa dimittunt, si modo vel ab episcopo ter, vel à synodo sub expressa comminatione amittendi privilegii semel moniti resipuerint; & hi omnes ut rei conveniri debent coram competente judice ecclesiastico; quando enim auctoris vices sustinent, subintragat vulgata regula: quod auctor sequatur forum rei. cap. 1. & 8. de foro complet.

3. Dubitari potest, an persona ecclesiastica, post assumptum clericatum aut religiosam professionem emissam, possit in foro seculari conveniri, de contractibus aut delictis in statu laicali admissis?

Resp. Distinguendum esse: an clericatus citra fraudem & ex falso Zelo sit suscepitus, aut professio emissam, quo casu conveniri nequit coram judice laico. an vero in fraudem legis, ut evitet supplicium? & tali casu conveniri posse affirmandum est, cum Farinacio lib. I. prax. crim. tit. I. quest. 8. n. 104. Covarruv. p. 11. q. 1. cap. 32. n. 4. conclus. 1. & 2.

Ratio prioris partis est, 1. quia jura hactenus citata personas ecclesiasticas absolute eximunt à foro seculari, 2. est regula generalis, eos qui una cum statu forum mutant, super auctibus præteritis in foro deserto conveniri non posse. 1. 12. in princ. ff. de accusat. l. 4. §. 5. ff. de re militi insuper est textus specialis in clement. 1. de vit. & honest. cleric.

Ratio posterioris membrī fundatur tum in l. ult. in princ. ff. de re militi. l. 21. C. ad l. Cornel. de fals. ubi qui militiam vel decurionatum suscepereunt, non possunt se eximere foro, cui ratione delicti antea perpetrati subiecti erant; Tum etiam in regula juris, quod sua fraus & dolus nemini debeat patrocinari. cap. 16. de rescript. Quodque privilegium clericorum non debeat esse fomentum & fomes delictorum.

Dubitari potest 2. an Clericus dimiso clericatu ad seculum reversus, vel novitus monasterio egressus, possit à judice laico castigari ob delicta in Clericatu vel monasterio commissa?

Resp. Negative. ita Barbofa J. E. V. lib. I. cap. 39. §. 2. n. 98. Marta de jurisdict. part. 4. casu 121. Covarruv. loc. cit. cap. 31. n. 8. Ratio est, quia in castigandis delictis ad hoc ut delinquens gaudeat suo privilegio, inspicitur tempus delicti. arg. l. 1. in princ. ff. de paenit. tunc enim privilegium maxime operari debet, ubi est maximè necessarium, quod sit tempore delicti, quo forum speciale contrahitur. Cum ergo

ergo cum in casu posito personæ delinquentes, admissi delicti tempore privilegio fori clericalis munitæ fuisse præsumantur, id privilegium etiam postea retinere censenda sunt.

Cum itaque personæ ecclesiasticæ quoad forum in actionibus personalibus sint privilegiatae: dubitari potest

5 Primo: An si clericus hæres sit laici, teneatur in foro defuncti laici comparere, si tanquam hæres actione quadam defuncti nomine infestetur? & quidem si lis cum defuncto nondum sit cœpta, satis convenit inter canonistas & civili-
tas, clericum in foro proprio con-
veniendum esse, juxta Abbatem in
cap. quia 11. de judic. n. 12. Covar-
ruv. pract. q. q. cap 8. n. 4. Gail. 1.
lib. 1. obs. 37. n. 10. Ratio desumitur
ex l. 19. in princ. ff. de judic. ibi: he-
res absens ibi defendendus est, ubi de-
functus debuit, & conveniendus, si ibi
inveniatur, nulloque suo proprio privi-
legio excusatur. cum ergo privile-
gium fori, quo gaudent clerici, non
sit clericis in singulari proprium &
speciale, sed universo clericorum
ordini commune, ac in corpore ju-
ris clausum, certe clericus tan-
quam hæres laici in foro defuncti
conventus, rete communi suo pri-
vilegio excusatur.

6 Major controversia urget, si lis
cum defuncto in foro sæculari jam
cœpta sit, an tunc ab hærede clericu
ibidem continuari debeat?

Affirmativam tenet Covarruv.
cit. cap. 8. n. 8. Gail. d. obs. n. 8. & 9.

Haunold. tom. 5. tract. 1. n. 237. quo-
rum ratio prima est, ex l. 30. ff. de jud. quia judicium, ubi acceptum se-
mel, ibi & finem accipere debet,
cum instantia cum defuncto con-
tracta, hæredem quoque obstrin-
gat. 2. Fundantur in identitate
personarum, hæredis & defuncti,
quorum uti actiones & obligatio-
nes sunt eadem, sic & judicium est
idem. l. 34. ff. de tit. 3. Aequitas
naturalis nullatenus pati videtur,
ut actoris causa ob hæredis perso-
nam evadat deterior, isque in una
instantia duplarem judicem adire
cogatur.

Resp. Negative. Ratio prima
est, ex l. 19. in princ. ff. de judic. ubi
indefinite deciditur: hæredem in
foro defuncti non esse convenien-
dum, quando non proprio sed com-
muni & in corpore juris clauso pri-
vilegio munitus est, nec distingui-
tur, sit ne lis cum defuncto jam cœ-
pta, nec ne; quapropter aliis quoque
distinguere non erit licitum. 2. In
l. 32. §. 4. ff. de recept. qui arbit. ubi
Ictus Ethnicus ait: sacerdotio obve-
niente non cogi arbitrum senten-
tiam dicere; Id enim non tantum
bonori personæ, sed & maiestati Dei in-
dulgetur, cupus sacris vacare sacerdotes
soporet. si ergo, dum clericatus su-
pervenit ex parte arbitri, post ar-
bitrium jam suscepimus, arbiter cle-
ricus non amplius cogi possit ad
sententiam dicendam, quia videlicet &
statum & personam & forum
mutavit: quis coget clericum ad
judicium in foro sæculari profe-
Ggg quen-

quendum, si laico in lite succedat? cum & ipse statum & personam ac forum mutaverit? 3. Si clericus item cum defuncto inchoatam, coram judice saeculari teneretur prosequi, id proveniret ex titulo præventionis. Atqui id titulus præventionis efficere nequit: sicut enim tollere non potest privilegium fori clericalis, & facere ut clericus, coram judice laico comparere debeat, sic efficere non potest, ut judicium coram eodem finire obstringatur.

• Resp. ad 1. Quod quidem judicium in uno loco captum, in eo continuandum sit, sed hoc tamen principium fallere, quando succedit persona privilegiata; sicuti & tunc fallit, quando causa inferiori judicio jam pendens a superiori avocatur.

Resp. ad 2. Quod jura, obligationes ac forum defuncti & heredis communia sint, hac tamen communione non obstante heredem non posse conveniri in foro defuncti, si forum jure communi privilegium heres sortiatur. vel defunctus & heres sunt una persona, ita tamen ut heres privilegium quod habet non amittat, C. patet in pupillo & minorenne, qui si maiorenni succedat, nec præscriptionis, nec restitutionis privilegium amittit, per l. 19 ff de Minor. 25. ann. sunt una persona, ita ut heres privilegium jure communi concessum amittat N.

• Resp. ad 3. Negando quod

æquitas naturalis prohibeat, ne actor in una instantia duplum adire judicem cogatur, prout patet, cum supremus judex causas in inferiori judicio jam pendentes ad se avocare posset, absque eo quod ulli præjudicium causare censeatur, quia expensas majores, quæ tunc causantur, is qui temere litem aut incepit aut suscepit, refundere tenetur; vel distinguo æquitas prohibet, ne quis in eadem instantia tenetur adire duplum judicem Laicum & in foro saeculari T. si succedat judex ecclesiasticus, & impedit privilegium commune quin prior instantia observari possint. N. nunc

Quæres 1. Si Clericus laicum coram judice laico convenit, an posset clericus coram eodem judice à convenio reconveniri?

• Resp. Negative. ita Panormitan. in cap. 4. de judic. n. 2. Layman. ad cap. 1. de mut. pet. conclus. 4. D. König. ad tit. de mut. petit. n. 8. Pirrhing. ibid. n. 9. Umm. de Proc. disp. 10. tb. 2. num. 8.

Ratio est, quia hæc reconventio clerici coram judice saeculari nec jure civili nec canonico permitta est; non jure civili: hoc enim nec potuit nec voluit, generalitate suorum textuum in l. 22. ff. de judic. l. 14. auth. & consequenter. C. de sent. & interlocut. Nov. 96. cap. 1. & 2. Clericis reis forum suum privilegium auferre, cum non genus speciei, sed species generis deroget. nec etiam jure canonico: id enim cum abso-

absolute jubeat, ut clerici tanquam personæ superioris ordinis judicentur à judicibus ejusdem ordinis, nec inferiorum seu laicorum arbitrio submittantur. *can. 6. can. 7.*
& seqq. dist. 96. cap. 17. de judic. cap. 2.
cap. 4, cap. 5. cap. 12. cap. 13. de foro
compt. prohibet quoque ne coram laico judice reconveniantur, cum eadem prorsus ratio conventionem & reconventionem prohibeat, ne videlicet illi, qui alterius & superioris sunt ordinis, ab iis, qui inferioris sunt ordinis, judicentur.

Probatur 2. Clerici nequeunt judicis secularis jurisdictionem in se prorogare; jam autem reconvenio fundatur in tacita prorogatione jurisdictionis *l. 14. C. de sententi. & interloc.* ubi Imperator rationem introductæ reconventionis reddit, cuius enim, inquit, in agendo observat actor arbitrium, eum & habere contra se judicem in eodem negotio non digneatur.

Probatur 3. Clericus nequit reconveniri coram judge laico, quoties causa ecclesiastica controvertitur *cap. 2. de judic.* ibi: *Laici Ecclesiastica tractare negotia non presumant.* Atqui quando clericus reconveniatur, tunc causa vere dicitur Ecclesiastica, denominatione à persona, quam tangit, desumpta.

Objicies 1. Si laicus clericum conveniat coram ecclesiastico judge, coram eodem à clero reconveniri potest. Ergo etiam si clericus laicum conveniat coram judge laico,

poterit ibidem reconveniri: cum non deceat clericum esse melioris conditionis in reconventione, quam laicum.

Resp. N. Conseq. disparitas inter clericos & laicos hæc est, quod inconveniens plane sit, superiorem ab inferiore judicari; cum tamen nullatenus delegeat, inferiorem superioris judicio substerni.

Objicies 2. Judex laicus non est absolute incapax jurisdictionis in clericum, cum eidem de facto actor clericus fuerit subjectus in ordine ad sententiam definitivam, qua in non subditum pronuntiari non valet. Ergo.

Resp. ad antec. in clericum actorem non aliter exerceri jurisdictionem, quam negative, declarando scilicet per sententiam, nihil juris adversus reum ipsi competere. Caterum, si etiam admittamus positive jurisdictionem in ipsum exerceri, eodem modo discurrere oportet, quomodo de legibus civilibus obstringi clericos docetur; vel etiam sententia contra clericum est justa vel injusta? Si prius: strinxit clericum non aliter ac lex civilis justa, scilicet indirekte; si posterius: nullo modo habet robur.

Objicies 3. Clericus potest à judge laico condemnari in expensas; & hoc ideo, quia æquitas naturalis postulat, ne causa principalis separetur à causa accessoria & connexa. Ergo clericus etiam reconveniri potest; quia æquitas naturalis suadet, ne causa conyentionis

nis & reconventionis ob mutuam connexitatem dividantur.

Resp. 1. N. antec. Expensæ enim contra clericum temere litigantem in foro ecclesiastico probabilius pœnæ sunt.

Resp. 2. T. anteced. N. conseq. quia major connexio inter expensas & causam principalem intercedit, quam inter causam conventionis & reconventionis: nam prior connexio est ex natura rei, posterior ex libera dispositione juris positivi. 2. Altera disparitas est, quia condemnatio in expensas potest fieri citra usurpationem jurisdictionis in clericum, secus reconventionem, in qua clericus ad causam citari, & si contumacem se ostenderet, processus in contumaciam formari deberet.

Quæres 2. Quale forum clericus in actione reali sortiatur?

Resp. Quod clericus non minus in realibus actionibus, considerato jure communi, foro privilegiato gaudeat. Abbas in cap. 10. de conflit. n. 22. Covaruv. pract. quest. cap. 31. n. 5. P Engel. de foro compet. n. 40. D. Konig. ibid. n. 30. D. Francisc. Schmier, tract. de judic. cap. 3. sect. 6. §. 3. n. 179. contra Gail. lib. 1. obs. 37. n. 4. Mynsing. centur. 1. obs. 22.

Ratio prima: Quia clericos in causis realibus quoque exemptos esse, deduci potest tum ex manifesto textu in cap. 4. de censib. in 6. tum quia personarum exemptio parum clericis prodesset, nisi & ratione honorum quæ habent, exem-

pti forent, cum & in actione reali possessorem conveniri, ac si contumaciter absit, immisionem in illius bona decerni, constat ex l. 2. C. ubi in rem actio, unde enatum axioma ex l. 43. ff. de R. V. ea, quæ religiosis adhaerent, religiosa censeri, ac bona conditionem personæ seu accessoria suum principale sequi. l. 28. in princ. ff. de usur. & fruct.

Ratio 2. Quia jus canonicum clericorum causas simpliciter & absolute eximit e potestate sæculari, nec vult clericos tanquam reos coram judice profano stare. Atqui causa realis clericorum est causa clericalis, respiciens immediate commodum & incommodum clericorum. Ergo

Ratio 3. Quia & jus civile prorsus indistincte clericos a foro sæculari facit immunes. autb. nullus episcopus. autb. causa quæ. autb. clericus. autb. statuimus. C. de episc. & cler. in qualibet causa civili & pecunaria clericos ad forum sæculare evocari prohibet; adeoque & causas clericorum reales quæ etiam civiles & pecuniariæ sunt, foro sæculari subtrahit.

Objicies 1. Actio realis non tam in personam quam in rem dirigitur. §. 1. inst. de act. ergo movenda est in foro rei sitæ, l. ult. C. ubi in rem actio.

Resp. Actionem realem in rem dirigi; jurisdictionem vero & judicium non in rem velut aliquid in animatum & jurisdictionis incapax, sed in rei possessorem dirigi, & con-

consequenter actionem realem in foro rei sitæ institui quidem posse contra clericum, ita tamen ut episcopus rei sitæ adeatur. *cap. 3. de foro compet.*

Quoniam vero pluribus in locis consuetudo invaluit, ut clerici sine scrupulo judicem profanum in causis realibus agnoscere cogantur, difficilior superest quæstio, an talis consuetudo defendi possit? *Covarruv. loc. cit. Zoëf. ad decret. de for. compet. n 24. Schambogen ibid. n. 31.* & alii tacite eam defendere videntur, imo alii expresse eam defendunt ex ea ratione, quod consuetudo tantarum sit virium, ut legem humanam, canonicam & civilem tollere possit, adeoque & privilegium fori clericalis in actionibus realibus. Verum quia probabiliter exemptio clericorum ex jure divino descendit, ea per consuetudinem contrariam, sicut & ipsum jus divinum contraria consuetudine tolli nequit, imo etiamsi descenderet ex solo jure humano, tamen contraria consuetudo non subsisteret, quia utroque jure canonico & civili reprobata. Nam consuetudo quævis immunitati ecclesiasticae contraria damnatur per bullam Urbani Octavi editam 5. Junii Anno 1641. & quot annis per bullam cœnæ coram Principum oratoribus solenniter promulgari consuetam reprobatur.

Denique argumentantur: Principes seculares possunt jurisdictionem in bonis, quæ noviter ad Ec-

clesias vel personas ecclesiasticas transferuntur, jurisdictionem sibi reservare; *arg. cap. 23. de jure patron. cap. 4. de condit. apposit.* Ergo etiam possunt decernere, ut bona, quæ noviter ita transferuntur, pertantur coram judice seculari. Ergo etiam possunt urgere observantiam hujus decreti. Ergo si de facto prætendant, ut in causis realibus respondeant clerici coram judice seculari, reprehendi nequeunt, quia signum est, quod tum ipsi, tum antecessores eorum, jurisdictionem sibi reservaverint in bonis ad ecclesias & personas ecclesiasticas translatis.

Resp. 1. Negando, quod citra consensum Pontificis talis reservatio subsistat, tum quia si talis reservatio esset per se licita, non deberet summus Pontifex consuli pro facienda contributione ex bonis ecclesiasticis, in casu necessitatis, quod tamen requitur, *per cap. 4. & cap. 7. de Immunit.* tum quia pactum non potest habere majorem vim, quam statutum, quod tamen, si libertati ecclesiasticae repugnet, declaratur irritum ab Imperatore Friderico *in autb. cassa C. de SS. Eccles.* interim, quando princeps aliquis per tempus immemoriale in causis clericorum realibus jus dixit, præsumptionem habet, quod jurisdictionem legitima & rite approbata reservatione, vel alias ex privilegio Apostolico nactus fuerit: cum enim cursus temporis immemorialis præsumptionem privilegii, tituli

Ggg 3

&

& legitimæ acquisitionis operetur, sane pro Principe, qui per tempus immemoriale in causis clericorum realibus jus dixit, præsumptio nascitur, quod jurisdictionem legitime hactenus exercuerit.

8 Quæres 3. Quale forum clerici habent in causis criminalibus?

Resp. Clerici à foro & jurisdictione secularium etiam in causis criminalibus eximuntur.

Ratio est, quia causæ criminales vel maxime sunt personales, tum etiam, quia reverentia personarum Deo sacratarum postulat, ut causæ criminales clericorum sine strepitu & contentione fori secularis discutiantur, prout religiose jam pridem sensit Magnus Imperator Constantinus, dum clericorum accusatione ad se delata; *Vos, inquietabat, Dii eis à vero DEO constituti, Ita & inter vos causas vestras discutite: quia dignum non est, ut judicemus Deos.* Prout refertur in can. 5. can. 41. caus. 11. quest. 1. qui ipse pientissimus Princeps alia vice dixisse narratur, in can. 8. dist. 96. verè, si propriis oculis vidissim sacerdotem DEI, aut aliquem eorum, qui monachico habitu circumamicti sunt, peccantem, chlamidem meam expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videatur.

Dubitari potest, si persona ecclesiastica in servitio vel ministerio apud principes secularares constituta, delinquent vel excedant, an ratione delictorum ab iisdem principibus puniri possint?

Resp. Quod puniri nequeant, certa in jure, & in conscientia magis tuta est sententia, prout cum Diana, Ambrosino, Haunold, & multis aliis tenet Pignatellus tom. 2. consult. 27. n. 5. ratio est, quia personæ ecclesiasticæ, quandiu manent tales, privilegium forum obtinent, nec illud amittunt, et si alibi delinquent; cap. 4. de judic. et si autem illicitis negotiationibus operram dent, adhuc retinent idem forum, antequam ter fuerint moniti à judice ecclesiastico. cap. ult. de vit. & honest. cleric.

Dubitatur 2. Si clericus non solitus verit vectigal aut gabellam in emptione venditione præstitutam, an merces ipsius in commissum cadant & fisco judicis secularis cedant, ab eoque auferri vel arrestari possint?

Resp. Negative. Ratio est, quia clericis legibus civilibus quoad vim coactivam non adstringuntur, ad eoque punitio & arrestatio nequit fieri a judice laico. D. Francisc. Schmier loc. cit. S. 4. n. 205. aliquie ab eo relati.

Gravissima denique superest controversia: An clericus criminis lese majestatis reus, ab offensō principe coerceri possit?

Negant turmatim DD. Abbas in cap. 4. de jud. circa fin. Marta de judic. part. 4. cent. 1. casu 133. n. 27. Pignatellus tom. 1. consult. 124. n. 2. & alii plures. Ratio. quia in cap. 4. cap. 10. de judic. clericus ob nullum prorsus crimen punitioni secularis

ris judicis obnoxius est. Tum quia in can. 190. caus. 22. quest. 5. in fin. Clericus in mortem Principis conspirans degradari jubetur. Atqui ante degradationem judex laicus in clericum nequit manus extendere. Afferunt tamen aliqui clericos conspiracy ac rebellioni se immiscentes tanquam hostes non sotum in conflictu, sed etiam post illum, non jure jurisdictionis, sed jure defensionis ab offenso Principe capi; antea tamen in ipsis procedi non posse, quamdiu in foro ecclesiastico justitia administranda speratur.

Corollarium. Juxta probabilem sententiam, quam tenent Panormitanus ad cap. 35. de sentent. excommunicat. Felinus in cap. 3. eod. tit. Covarruv. lib. 2. var. resolut. cap. 1. n. 9. & alii, potest clericus in flagranti crimen deprehensus a judice laico capi & postea ad judicem ecclesiasticum deduci. Ratio est, quia clerici in flagranti criminis (si unum ex atrocioribus sit) deprehensi, plerumque fugam meditari solent, ac proinde nisi judicibus laicis concedatur potestas illos capiendi, & ad judicem ecclesiasticum deducendi, dabitur clericis causa elabendi, & sic liberius ac impune peccandi. Textus in cap. 3. cap. 35 de sent. excommunicat. qui videri possunt obstat, vel non loquuntur de clero in flagranti deprehensor, sed post delictum jam consummatum capto, vel supponunt periculum fugæ non subesse,

Quæres 4. Quale forum clerici in 12 causis feudalibus sortiantur?

Resp. Clerici æque ac laici in causa feudalii subjiciuntur judici feudalii, prout traditur in cap. 5. de judic. cap. 6. cap. 7. de for. compet. & ratio est, quia dum cause feudales ex antiquissima consuetudine speciales semper habuerunt judices, eaque conditione feuda conferuntur vasallis, ut illorum ratione coram judge feudalii respondeant; clerici quoque feuda a dominis secularibus recipientes eandem conditionem servare tenentur, ecclesia connivente, & juxta recitatos textus consentiente. Gonzalez in cap. 5. de judic. Rationem aliam dat Panormitanus in cap. 7. dict. tu. quod cum rei feudalii dominium directum maneat penes concessionem, ille per se vel suos de feudalii causa cognoscendo, quasi de re propria cognoscere & judicari videatur. Dubitari potest, utrum judge feudalii, an vero judge ordinarius ecclesiasticus notionem habeat, quando in causa feudalii contra vasallum clericum agitur ex criminis ad privationem feudi?

Resp. Si delictum clerici sit mere feudale, hoc est: solo jure feudalii prohibitum, veluti si vasallus clericus feudum inconsulto domino alienet, investituram tempore debito non petat, periculum domino non denuntiet &c. notionem judici feudalii deferendam esse, prout sentiunt Fagnanus in cap. ceterum, de judic. n. 29. P. Wiestner

num.

n. 112. de for. compet. D. Schmier.
loc. cit. §. 5. num. 218. aliquie ab eo
relati.

Ratio est; partim quia causa mere
feudalis, ex dictis pendet ab arbitrio
judicis feudal, partim quia de-
licta mere feudalia non tam per-
sonam vasalli infamant, quam cau-
sam privationis Domino submini-
strant; partim quia, qui potest
cognoscere de contractu, potest
etiam cognoscere de distractu, seu
causis, ex quibus contractus re-
solvitur.

Si vero delictum non mere feu-
dale sed commune sit, hoc est ju-
re communi prohibitum, habens
tamen ex jure feudali privationem
feudi connexam, ut si vasallus
in crimen prodictionis incidat, pa-
ricidium aut stuprum inferat uxo-
ri vel filiæ domini directi: tunc
probabilius est, domino directo
notionem de crimine non compe-
tere; ita cum AA. cit. Abbas in cap.
verum. 7. de foro compet. n. 7. Barbo-
sa J. E. V. lib. 1. cap. 29. n. 135. Ra-
tio est, quia à regula, quod cleri-
ci in criminibus nequeant judicari
à laicis, nullibi sunt excepta cri-
mina communia, in quibus agi-
tur ad privationem feudi. Ergo
à regula hac recedere non licet,
quia in materia immunitatis non
licet argumentari à paritate, sed
illud omne reperitur prohibitum,
quod authoritate pontifica expref-
se non concessum est.

3 Corollarium. Huic Privilegio
fori, de quo haec tenus dictum est,

etiam accedente consensu ordina-
ri renunciare non possunt clerici;
textus & ratio est in c. 12. de for. comp.
ibi: manifeste patet, quod non solum invi-
sed etiam voluntarii pacisci non possunt,
ut secularia judicia subeant, cum non
sit beneficium personale: cui renunciari
valeat, sed potius toti collegio ecclesia-
stico sit publice indulatum, cui privato-
rum pacto derogari non potest. textum
alium habes cap. 18. d. tit.

Alterum personarum ecclesiastici.¹⁴
carum privilegium est, & dicitur
Canonis, quod est prærogativa, qua
clericis ab omni violenta percusio-
ne vel injuriosa lassione specialiter
immunes pronuntiantur. Ejus o-
rigo tam quoad nomen, quam
quoad effectum promanat ex ca-
none seu constitutione concilii la-
teranensis sub innocentio II. habi-
ti, prout refertur in can. 29. caus.
17. quest. 4. ibi: si quis suadente di-
abolo hujus sacrilegii reatum in-
currit, quod in clericum vel mo-
nachum violentas manus injecerit, ana-
thematis vinculo subjaceat, & nullus
episcoporum illum presumat absolvere
(nisi mortis urgente periculo) donec a-
postolico conspectui presentetur, & ejus
mandatum suscipiat. Ratio hujus
privilegii non obscura est: quia,
sicut in statu politico dantur quæ-
dam personæ sanctæ, quas violare,
ausu temerario attingere, & per-
cutere nefas est, sic jure merito in
statu ecclesiastico quædam perso-
na sunt, quas violenta manuum
injectione temerare, grande piacu-
culum & sacrilegum est, juxta il-
lud

Iud Zachariæ 2. verf. 9. *Qui tetigerit vos, tangit pupillum oculi mei;* quotquot igitur statui ecclesiastico annumerati reperiuntur, sancti censentur eo sensu, ut sine sacrilegio & anathemate nequeant ab ullo pulsari, verberari, capi, incarcerari, occidi, vel alia injuria reali offendit; d. can. si quis suadente, cauf. 17. quæst. 4. cap. 3. cap. 5. cap. 9. cap. 10. cap. 29. cap. 33. de sentent. excommunic. Barbosa J. E. V. lib. 1. cap. 39. §. 1. n. 15. & seqq. quo privilegio ipsi etiam gaudent novitii, quia in materia favorabili habendi prof. profesis. cap. 21. de sentent. excomm.

Nec interest quoad injuriantes, utrum nomine proprio vel alieno, per se vel per alium, physice aut moraliter in clericos delinquent, nam etiam qui mandant, consilunt, &c. cum possent, *manifesto facinori desinunt obviare*, delinquunt contra privilegium canonis & illius pœnam incurunt, cap. 6. §. illi vero. cap. 24. cap. 47. de sentent. excomm.

15. Corollarium cessat hoc privilegium, cum annexa in transgressores pœna:

1. Quando persona ecclesiastica propter delictum amisit privilegium fori: tunc enim privilegium canonis plerumque simul amittit.

Cessat 2. quando clericus non injuria, sed correctionis causa, à superiore vel magistro moderate castigatur. cap. 1. cap. 10. cap. 24. de sentent. excomm.

Cessat 3. Quando justi doloris, quem continere difficillimum judicatur, magnitudo concurrit, ac clericus v. gr. cum percutientis uxore, matre, filia, vel sorore, turpiter agere deprehenditur. cap. 3. d. tit.

Cessat 4. Quando clericus non ex vindicta, sed justa defensione, cum moderamine inculpatæ tutelæ, percutitur, d. cap. 3. cap. 10. de sentent. excommun. Servatur autem moderamen, si servetur imprimis modus, & tanta sit propulsatio injuriæ, quanta ad defensionem est necessaria: neque enim is, cui clericus impingit alapam, potest repercuttere, nisi probabiliter timeat, ne altera & tertia sequatur; Deinde si servetur tempus, ac defensio fiat in continenti: quia ex intervallo non potest amplius habere locum defensio, ubi cessat invasio. Barbosa loc. cit. §. 1. n. 66.

Tertium privilegium, quod 16 personis ecclesiasticis conceditur, est privilegium *competentie*; quod est prærogativa, qua personæ ecclesiastice, debitibus oneratae, nec excommunicari, nec incarcerari, nec ad bonorum cessionem compelli, nec à suis creditoribus in plus conveniri possunt, quam facere possint, deducta congrua sustentatione; ideoque vel fructus beneficii, si quod habeant, deducta congrua, in solutum cedere, vel juratoriam cautionem præstare debent de integre solvendo, si ad pinguiorem fortunam pervenerint;

Hhh prout

prout habetur in cap. 3. de solut. Rationes illius varias assignat Gonzalez. ibid. num. 14. inter quas prima est: quia de jure civili simile privilegium concessum est militibus, l. 6. in princ. l. 38. de re jud. adeoque conveniens est, ut jure canonico clerici, qui sunt milites Christi. can. 19. caus. 13. quest. 8. non minori privilegio honorentur; 2. quia de jure civili memoratum privilegium tribuitur omnibus fere personis, quibus aliqua debetur reverentia, puta marito, patri, patrono, si ab uxore, liberis aut libertis convenientur. l. 16. l. 17. l. 30. ff. de re judic. unde nec clericis, quibus ob eminentiam status utique debetur reverentia can. 8. & seqq. dist. 69. negandum erat. 3. est, quia persape ceteroquin accideret, ut clericus, debitis ultra modum gravatus, usque ad faccum & peram exuti, & cum opprobrio status ecclesiastici mendicare deberet contra dispositionem Tridentini sess. 21. de reform. cap. 2.

²⁷ Competit hoc privilegium clericis non tantum secularibus, sed etiam regularibus, constitutis non solum in ordinibus majoribus, sed etiam minoribus, eo quod cit. cap. 3. de solut. tanquam constitutio favorabilis & de clericis generaliter loquens, amplissimam extensionem mereatur; Barbosa J. E. V. dict. lib. 1. cap. 39. §. 6. n. 15.

Indulgetur hoc privilegium clericis citra causas civiles tum reales, tum personales, quando agitur

ad solvenda debita vel interesse ob rem deperditam, aut amissam restituendam, prout colligitur ex cit. cap. 3. de solut. ibi: quibusdam debitum convenienter. Quando autem agitur ad rem actoris propriam restituendam, sive rei vindicatione, sive actione personali commodati depositi, &c. tenetur clericus rem illam, non attento competentiaz privilegio, restituere. Covarruv. l.c. in delictis vero videndum est, an agatur civiliter vel criminaliter ad interesse publicum, seu mulctam pecuniariam fisco inferendam? posteriore casu clericus, qui non habet in ære, in corpore luere debet. per cap. 5. de dolo & contumac. l. ult. ff. de in jux vocand. priore casu beneficium competentiaz procedit, arg. cit. cap. 3. de solut. quod simpliciter de debito loquitur, absque distinctione, an ex contractu, vel delicto descendat.

Cessat hoc privilegium 1. quando, clericus ob debitum conventus, judicialiter & pertinaciter suum debitum negat. arg. cit. cap. 3. in verb. recognoscementum bujusmodi debita. prout etiam in jure civili neganti debitum negatur beneficium cessonis bonorum. l. penult. ff. de cess. bonor. Et neganti se socium esse, negatur beneficium competentiaz. l. 67. §. ult. ff. pro socio. Quod si extra judicium negaverit debitum, aut in judicio quidem negaverit, sed ante sententiam fuerit confessus, est locus privilegio. Fagnanus in cit. cap. Odardus, 3. n. 56. de solut.

Cessat

Cessat 2. Quando clericus dolose versatus est, ut si finxerit se non esse clericum, vel falso jaetaverit se esse divitem, vel bona sua dissipaverit, aut destruxerit in fraudem &c. Gonzalez. ad cit. cap. 3. n. 16. Non enim decipientibus jura succurrere solent. l. 37. S. 1. ff. de minor. l. 30. in princ. ff. ad SCium Vellejan. l. penult. ff. de jure doe. Dolus si absit, clero non erit negandum hoc beneficium, licet in ludo, luxu, luxuria dilapidaverit sua bona. Holtiensis. in cit. cap. 3. n. 3. Fagnan. ibid. num. 35. Militant namque rationes omnes concessi privilegii pro tali clero; nec tex-tus occurrit, quo illius privatio statuatur.

Cessat 3. Quando clericus ex de-licto amittit privilegium fori: talis siquidem in consequentiam amittit privilegium competentiae. arg. cap. ult. de vita & honest. clericor. cap. un. eod. in 6. cap. 1 de homicid. in 6.

Cessat 4. Quando clericus ei-dem renunciat, non quidem simpliciter (cum enim non in favorem privatum clericorum, sed in honorem totius ordinis clericalis introductum esse noscatur) non magis renunciationem simplicem admittit, quam privilegium canonis & fori.

¹⁹ Quartum Privilegium clericis concessum est *immunitas*, quæ est ²⁰ vel personalis vel realis, immunitas personalis est prærogativa personis ecclesiasticis concessa, vi cuius à communi laicorum subiectio-

ne, onere & obligatione eximuntur.

Dixi: onere & obligatione, intel-lige personali, cuiusmodi onera & obligationes sunt munera tutelæ, curatelæ; Angariæ & Perangariæ, hoc est; operæ personales, Grohns dienst, Scharwerct, robalten, viatica & telonia personalia, Zoll- und Mauth-Gelder, census personalis seu capitatio, Kopff-, oder Leibso-Eteur; à quibus & aliis ex actionibus personæ ecclæsiasticæ sunt im-munes. per cap. 1. de Immunit. Eccles. in 6. l. 1. l. 2. in princ. S. 2. & 3. C. de Episc. & Cleric. auctb. item nulla. C. eod.

Quod autem summus Pontifex clericos à jurisdictione seculari potuerit immunes facere, (proba-biliter enim etiam de jure divino hanc immunitatem obtinent) ratio fortissima est, quia summus Ponti-fex potest condere leges, in qua-²²ntum hoc exigit utilitas vel neces-sitas rectæ gubernationis Ecclesie, sed utilitas æque ac necessitas rectæ gubernationis ecclesie suadet exemptionem clericorum à communi subjectione, onere & obligatione laicorum, ut eo libe-rius vacare possint servitio divino, nec secularibus operibus semet im-miscere teneantur; tum quia sum-mus Pontifex non minorem præ-rogativam clericis suis concedere potest, quam concessa fuerit levi-tis in antiquo testamento, in quo à subjectione laicorum erant im-munes. Gen. 47. v. 22. Levit. ult. v. 28. Num. cap. 18. vers. 8. & 9. Quæ causa est, quod ipsumet principes secu-lares

Hhh 2

lares hanc immunitatem censuerint æquissimam, eamque suis constitutionibus muniverint & stabili verint, ut constat ex *auth. causa quæ. auth. clericus, auth. statuimus. C. de Episcop. & Cleric.* sicut universus propemodum orbis in hanc immunitatem consensit. Qui hanc immunitatem velut iniquam arguant, sic arguunt: quamdiu Ecclesia sub ethnicis principibus militabat, omnes Christiani, tam clerici quam laici, in Regum ac Imperatorum potestate fuerunt, quando deinde principes ad fidem sunt perducti, omnes clerici manserunt eodem ordine, cum neque lex Christi (qui neminem suo privat dominio) principibus ademerit suam potestatem; neque principes, licet clericis aliquam dederint exemptionem, eos à se tam liberos dimiserint, aut dimittere potuerint, ut ipsis amplius non subessent, nec majestatem agnoscerent.

Resp. Illis, qui ita arguunt, merito esse occinendum illud Psalm. 104. vers. 15. Nolite tangere Cristos meos. & Zachar. 2. cap. vers. 9. qui tetigerit vos, sangit pupillam oculi mei. Quod autem clerici primis ecclesiæ temporibus fuerint sub principum ethnicorum potestate, & paruerint principibus lumine fidei destitutis: Dist. subfuerunt de facto. C. de jure N. sic Ecclesia nunquam destituit suam jurisdictionem in clericos, quantum poterat, afferere & exercere, quandoquidem in canonicis Apostolorum *can. 73.* expresse

dicatur, ut Episcopus de aliquo accusatus, ab aliis Episcopis citetur, judicetur & puniatur; quinimo adversarii probarent ab exemplo Principum Ethnicorum, quod nequidem in causis spiritualibus clerici à potestate sæculari liberi sint; nam spirituales causas ad se trahere, & renentes Christianos gravissimis pœnis subjicere nitebantur Principes gentiles. Deinde:

Quod Christus neminem suo jure privet, permitti potest, sed negandum est suppositum, quod sæcularis Princeps in clericos unquam habuerit potestatem, cum illi specialem hierarchiam, ordinem & rem publicam constituant. Deinde cum Christus Petro ejusque successoribus dederit potestatem gubernandi fideles, & pro ecclesiæ utilitate ferendi leges, potuit utique S. Pontifex legem condere, atque clericos suæ jurisdictioni subjicere, absque eo, quod præjudicium intulerit Principibus sæcularibus, quibus jurisdictione solummodo competit in laicos.

Alii dicunt, clericos esse cives & membra reipublicæ adeoque ad onera Reipubl. ferenda obstringi. Sed his respondeatur, illos esse quidem cives & membra, sed non qualiacunque, potius autem privilegiata & exempta, cum nec æquitas nec ulla necessitas postulet, ut æquali cum reliquis civibus jure considerentur.

Plures

Plures etiam negant, clericos proprie & vere cives Reipublicæ nuncupari, cum licet in territorio laicorum vivant, non tamen sint de territorio.

Præterea inter solennissima, quæ objiciunt, allegant exemplum Salomonis, qui in testamento veteri sumnum sacerdotem Abiathar, quod conjuranti Adoniz confidisset, capitis reum pronunciavit.
3. Reg. cap. 2. Verum exemplum illud non ostendit, vel subiecti-
nem summi sacerdotis respectu Salomonis, vel hujus in ullum ju-
risdictionem; quia is dictavit sententiam mortis ex jure Belli,
vi cuius supremus Princeps quem-
cunque aggressorem injustum oc-
cidere potest.

Contra hanc clericorum exemptionem opponunt ulterius, quod ad *Rom. 13. a. iudicio & potestate gladii* nemo eximatur. Verum loquitur scriptura non de supremo capite, sed inferioribus & subditis, in propria cujusque sphæra.

Denique arguunt, Christum Dominum, cuius S. Pontifex est Vicarius, non refugisse judicium sæculare, sed agnoscisse potestatem judicandi in Pilato, ex illo Joannis 19. vers. 11. *Non haberes potestatem adver-
sus me ullam, nisi tibi datum esset de-
super.*

Resp. Distinguendum esse inter potestatem facti & juris; Pilatus habuit ex permissione divina potestatem de facto, non de jure in Christum, prout constat ex Lucæ

*22. hæc est hora vestra & potestas tene-
brarum.*

Altera immunitas clericis con-
cessa dicitur *realis*, estque præroga-
tiva, cuius virtute res & bona ec-
clesiastica, ab omni contributione
& onere, quod rebus titulo sæcula-
ris jurisdictionis imponitur, sunt
exempta.

Dicitur 1. *Res & bona ecclesiasti-
ca.* Equidem de bonis ad ecclesi-
as ex fundatione vel donatione
pertinentibus, dubium non est,
quin immunitate reali potiantur.
*cap. 4. cap. 7. de immunit. cap. 1. eod.
in 6. cap. 4. de censib. in 6. aub. item
nulla. C. de episc. & cleric. de bonis
clericorum respectu ecclesiæ vel
titulo spirituali acquisitis, rursus
apud plerosque receptum est, illis
immunitatem realem suffragari. cap.
25. cauf. 23. quasi. 8. cap. 1. de censib.
clement. un. de immunit. dict. aub. item
nulla.* De bonis vero patrimoniali-
bus ac titulo profano receptis, u-
trum immunitate reali perfruantur,
variant sententiaz, affirmativam te-
nent plerumque canonistæ, cum
abbate *in cap. ecclesia, de constit. n. 21.*
Pirrhing ad tit. immunit. n. 57. Gon-
zalez. *ad cap. non minus. 4. eod. n. 10.*
ob textus mox citatos & *cap. quam-
quam 4. de censib. in 6. quorum præ-
cipua ratio est:* quia contributio-
nes & onera realia rebus impo-
nuntur ex titulo jurisdictionis, quæ
sicut in personas ecclesiasticas de-
ficit, sic etiam in res ipsarum pa-
trimoniales.

Hhh 3

Dicitur

Dicitur 2. *Ab omni contributione & onere. Quo nomine veniunt tributa, collectæ, steeræ, tallizæ, vectigalia &c. à quibus pensitationibus libera sunt bona ecclesiastica, si illæ contributiones sint novæ. Num etiam ab antiquis pensitationibus libera sint, AA. rursus variant, interim distinguendum arbitror, inter pensitationes & contributiones, quæ rebus inherent, ex præcedenti pacto vel jure proprietatis; an autem sint impositæ ex jure jurisdictionis sacerdotalis; pensitationes prioris generis nec ecclesiasticæ libertati repugnant, nec ecclesiam potestati sacerdotali faciunt subjectam, ideoque verificatur illa parœmia, rem transire ad Ecclesiam cum imposito onere.* cap. 5. de pign. l. 23. §. 2. de S. P. R. l. 12. ff. commun. pred. Pensitationes posterioris generis cum adversentur immunitati ecclesiasticae, ac principaliter imponantur ob subjectionem personæ, ut constat ex illo ad Rom. 13. Subditi estote &c. ideo enim & tributa prestatis. Non

onerant bona ad Ecclesias noviter translata, sed procedit axioma, quod devenant ad statum, à quo ducere non possunt initium, sed evanescunt. per l. 98. in fin. princ. ff. de V. O. AA. citati.

Ex causis, in quibus immunitas realis cessat, singulariter in jure probatur, necessitas ac utilitas communis & tanta, ut laicorum facultates illius subelevationi non suppetant, accedente tamen cognitione cleri ac Episcopi, nec non approbatione summi Pontificis. cap. 4. & ibid. Gonzalez. n. 14. & seq. cap. adversus. 7. de immunitat.

Ratio est: quia si Ecclesia ex motivo pietatis alias debet succurrere pauperibus, indigentibus & captivis, quanto magis tenebitur Reipublicæ indigenti succurrere? D. Francisc. Schmier. tract. de person. reb. & jur. Eccles part. 3. cap. 4. sed 3. §. 3. quæ hactenus dicta de jure Publico Romano. Ecclesiastico, sufficient, & referantur ad majorem gloriam illius, qui est noster ultimus

F I N I S.

